sonra Resûl-i Ekrem'in rüyası doğrulanıp müslümanların Allah'ın izniyle Mescid-i Harâm'a girecekleri (el-Feth 48/27) bildirilmiştir. Hadislerde de Hz. Peygamber Kureyşliler'le savaşacağını haber verirken, Allah'a sığınarak dua eden kimsenin bütün kötülüklerden korunacağını söylerken, ağaç altında kendisine biat eden ashabının cehenneme girmeyeceğini müjdelerken hep inşallah demiş (Beyhakī, s. 213-218), böylece, gerçekleşeceği insanlar nezdinde belli olan veya vukuu kesinlikle bilinemeyen bütün konularda bu tabirin mutlaka söylenmesi icap ettiğini bildirmiştir.

Âlimler, kişinin gelecekte yapmayı tasarladığı işlerden söz ederken o tarihte sağ olup olmayacağını, herhangi bir engelle karşılaşıp karşılaşmayacağını, ayrıca o işe muvaffak kılınıp kılınamayacağını bilemediğinden meşrû işlerde daima inşallah demesinin gerektiğini belirtmişlerdir. Yapılması düşünülen işin vukuuna ilişkin tereddüdü ifade etmek için kullanılan inşallah sözü vukuunda şüphe bulunmayan konularda daha çok nezaket amacıyla söylenir.

Bir şahsın eşini boşamasının, yemin etmesinin veya mümin olduğunu söylemesinin ardından inşallah tabirini zikretmesi durumunda farklı hükümler ortaya çıkar. Buna göre eşini boşadığını söylemesi veya yemin etmesinden sonra talâk vâki olmadığı gibi yeminine uymadığı takdirde onu bozmuş (hânis) sayılmaz. "İnşallah müminim" ifadesini ise kelâmcıların çoğu imanın kesinliği açısından problemli görmüşlerdir (bk. **İSTİSNA**).

BİBLİYOGRAFYA :

Râgıb el-İsfahânî, *el-Müfredât*, "şyʾe" md.; M. F. Abdülbâki, *el-Muʿcem*, "şâʾe" md.; Beyhakī, *el-Esmâʾ ve'ṣ-ṣıfât*, s. 213-219; Gazzâlî, *İḥyâʾ*, Kahire 1387/1967, I, 166; Fahreddin er-Râzî, *Mefâtîḥu'l-ġayb*, XVII, 109-110, 153; XXVII, 105; Kalkaşendî, *Ṣubḥu'l-aʿşâ*, VI, 223; D. B. Macdonald, "İnşaallah", *İA*, V/2, s. 1010; L. Gardet, "In Shāʾ Allāh", *EI²* (İng.), III, 1196-1197.

DURMUŞ ÖZBEK

İNŞİKĀK SÛRESİ

(سورة الإنشقاق)

Kur'ân-ı Kerîm'in seksen dördüncü sûresi.

Mekke döneminde nâzil olan ilk sûrelerden olup İnfitâr sûresinden sonra inmiştir; yirmi beş âyettir. Fâsılası ا ، ت ، ر ، ق ، م ، ن ، ه harfleridir. Adını ilk âyette geçen "yarılmak, parçalanmak" anlamındaki **inşikāk** kelimesinden alır.

Üslûp ve muhteva bakımından Mekke döneminde nâzil olan diğer sûrelerle benzerlik arzeden sûrenin ilk bölümünde (âyet 1-5), kendisinden önce inen İnfitâr sûresindekine benzer tarzda bazı kıyamet sahnelerinden bahsedilerek göğün parçalara ayrılacağı, yeryüzünün dümdüz hale getirileceği ve yerin içindeki her şeyi dışarı atacağı belirtilmiştir. Ardından gelen âyetlerde (âyet 6-15) insana hitap edilerek rabbine doğru yol aldığı ve nihayet O'na kavuşacağı belirtildikten sonra dünyada iken yaptığı işlerin kaydedildiği defteri sağ elinden verilenlerin hesaplarının kolay olacağı ve sevinçli bir şekilde yakınlarına dönecekleri, defterleri arka taraflarından verilenlerin ise dünyada iken yakınları arasında şımardıkları, bunların yakıcı ateşe atılacakları bildirilmekte, dünyada zenginliğini kendisi için bir imtiyaz vesilesi görerek çevresindeki ihtiyaç sahiplerine yardım etmeyenlerin âhiretteki acıklı durumları ortaya konulmaktadır. Sûrenin son bölümünde (âyet 16-25) akşamın alaca karanlığına, geceye ve aya yemin edilerek insanların halden hale geçecekleri, Kur'an okunduğu zaman secde etmeyip onu yalanlayanlar için acı bir azap, inananlar için de kesintisiz bir mükâfat bulunduğu ifade edilir. 19. âyette yer alan "insanların halden hale geçeceği" şeklindeki ifadenin çocukluk, gençlik ve yaşlılık gibi insan hayatının farklı devrelerine veya dünya hayatından âhiret âlemine yahut fakirlikten zenginliğe geçiş gibi durumlara işaret ettiği söylenmiştir (Aynî, XVI, 147; Mevdûdî, VII, 279).

Muhakkak hattıyla yazılmış İnşikāk sûresi

Hz. Peygamber'in bir gün Alak sûresinin, "Secde et ve yaklaş" meâlindeki son âyetini okuduktan sonra secde etmesi üzerine yanında bulunanların da secde ettikleri, bu durumu gören Kureyşliler'in el çırpıp ıslık çalmaları üzerine İnşikāk sûresinin, "Kendilerine Kur'an okunduğu zaman secde etmiyorlar" meâlindeki âyetinin nâzil olduğu nakledilmektedir (Fahreddin er-Râzî, XXXI, 112). Ayrıca Ebû Hüreyre'nin namazda bu sûreyi okuyup aynı âyete gelince secde ettiği ve Resûlullah'ın da aynı şeyi yaptığını belirttiği (Buhârî, "Sücûdü'l-Ḳurʾân", 7; Müslim, "Mesâcid", 110-111), Hz. Peygamber'in bu sûrede yer alan kıyamet sahnelerinin dehşetine işaret ederek, "Kıyamet gününü bizzat gözleriyle görmek isteyen kimse ize'ş-şemsü küvvirat (Tekvîr), ize's-semâün fetarat (İnfitâr) ve ize's-semâün şekkat (İnşikāk) sûrelerini okusun" dediği (Tirmizî, "Tefsîr", 81) rivayet edilmiştir (diğer bir rivayet için bk. **İNFİTÂR SÛRESİ**).

BİBLİYOGRAFYA :

Buhârî, "Tefsîr", 84/1; "Sücûdü'l-Ḳurʾân", 7; Müslim, "Mesâcid", 110-111; Tirmizî, "Tefsîr", 81; Hâkim, *el-Müstedrek*, I, 255; Fahreddin er-Râzî, *Mefâtîḥu'l-ġayb*, XXXI, 103-112; Aynî, *ʿUmdetü'l-ḳārî*, Kahire 1392/1972, XVI, 145-148; Âlûsî, *Rûḥu'l-meʿânî*, XXX, 78-84; Elmalılı, *Hak Dini*, VIII, 5669-5685; Mevdûdî, *Tefhîmü'l-Kur'ân* (trc. Ahmed Asrar), İstanbul 1997, VII, 273-280; "el-İnşiḳāḳ", *UDMİ*, III, 411-412.

KÂMİL YAŞAROĞLU

İNŞİKĀKU'L-KAMER

(انشقاق القمر)

Ayın yarılmasını ifade eden bir Kur'an terimi.

Sözlükte "yarılmak, bölünmek" anlamındaki **inşikāk** ile "ay" mânasına gelen **kamer** kelimelerinden oluşan bu tabir "ayın iki parçaya bölünmesi" demektir. Bu anlamda **şakku'l-kamer** de kullanılmıştır. İnşikāku'l-kamer tabiri, Kur'ân-ı Kerîm'de kıyametin yaklaştığını bildiren âyette